

public committee against
TORTURE
in israel

רופאים לזכויות אדם - ישראל (ע"ר)
أطباء لحقوق الإنسان - إسرائيل
Physicians For Human Rights - Israel

**ארגוני זכויות אדם בישראל:
הרשעתו של עזריה היא ארוע נדיר
בחסינות הישראלית הכוללת
המוענקת לכוחות הבטחון
23 פברואר 2017**

הרשעתו וגזר הדין של 18 חודשי מאסר לחייל אלאור עזריה בשל הריגת הפלסטיני עבד אלפתאח אלשריף בחברון נדירים ובלטים על רקע החסינות הכללית המוענקת לכוחות בטחון ישראלים ביחס לתקיפת פלסטינים ובתיחם.

במשך שנים רבות, ארבעת ארגוני זכויות האדם החתומים מטה הגישו ועקבו אחר תלונות רבות לרשויות הישראליות, בתביעה לחקור ולהעמיד לדין את אנשי כוחות הבטחון בשל הפרות של החוק הישראלי והדין הבינלאומי. רשויות אלה כוללות את המשטרה הצבאית החוקרת (מצ"ח), המחלקה לחקירות שוטרים (מח"ש), היחידה הארצית לחקירת סוהרים (יאח"ס), מבקרת תלונות נחקרים בשב"כ (מבת"ן), היועץ המשפטי לממשלה, והפרקליט הצבאי הראשי (פצ"ר).

הניסיון המצטבר שלנו עם רשויות אלה מראה כי ברוב המוחלט של המקרים, ובניגוד לדין הבינלאומי, חקירות נסגרות, לעיתים קרובות ללא צידוק; תלונות נותרות ללא מענה, או שהתשובות מגיעות אחרי הזמן הקבוע בחוק; מעט עדויות נגבות מעדים שאינם אנשי כוחות הבטחון; ותלונות לא זוכות לטיפול או לצדק. המידע המובא להלן שנאסף בין השנים 2014-2016 מכל ארגון, מדגים את המגמות האלה:

התקפות על צוותי בריאות:

רל"א הגיש 31 תלונות למח"ש, מצ"ח ואחרים, ובהן תיעוד של התקפות על צוותי בריאות פלסטינים בניגוד לזכויות האדם הבינלאומיות ובניגוד לדין ההומניטארי. מקרים אלה כוללים שימוש בירי חי ובגז מדמיע כלפי אמבולנסים, העברת פצועים מתוך האמבולנסים, והפרעה לעבודת צוותי החרום – הפרעה שהיא בעלת משמעויות חריפות לחולים. רובן המוחלט של התלונות הוגשו בסוף 2016 ותחילת 2016. מתוכן, 10 נותרו ללא מענה. ב-9 מקרים, מח"ש סירבה לפתוח בחקירה, בטענה שהמחלקה חוקרת רק עבירות הגוררות עונש מאסר של שנה ומעלה, אף שהמקרים האלה כללו התנהגות העלולה לסכן לחיי אדם, כמו מקרים של ירי על אמבולנס. רל"א הגישה ערר על ההחלטה ב-7 מתוך המקרים. [ב-6 מקרים אחרים](#), הרשויות טענו שהנסיבות לא הצדיקו פתיחת חקירה, ובכמה מקרים האשימו את רל"א בחוסר שיתוף פעולה בשל היעדר פרטים. במקרים אחרים, הרשויות פתחו בחקירה אבל לא יצרו קשר עם המתלוננים; בשני מקרים, רל"א קיבלה תשובה רק לאחר 9 חודשים, עיכוב שהרשויות טענו שנגרם בשל "קושי טכני".

נזק שנגרם ע"י חיילים ישראלים:

לפי מידע שארגון "יש דין" אסף מרשויות אכיפת החוק, מצ"ח פתחה ב-[229 חקירות](#) בשנת 2014, וב-186 חקירות בשנת 2015 במקרים בהם עלה חדש לגרימת נזק לפלסטינים בגד המערבית וברצועת עזה ע"י חיילים ישראלים, בניגוד לחוק הישראלי והבינלאומי. מקרים אלה כוללים, בין השאר, ביזה, התעללות וירי לא חוקי.

בשלוש השנים האחרונות, רק 3% מהחקירות הפליליות שנפתחו הובילו להרשעת החשודים. בין השנים 2000 ל-2015, מצ"ח פתחה לפחות 262 חקירות במקרים שהובילו למוות של פלסטינים. רק 17 מתוכן (6.5%) הובילו להגשת כתבי אישום. ב-2014 וב-2015 נפתחו חקירות ב-68 מקרים, מתוכן לא הוגש עד כה אף כתב אישום. עד לפסק הדין במשפטו של אלאור עזריה, רק חייל אחד הורשע בהריגה; הקרבן היה אזרח בריטי.

עינויים ויחס בלתי-ראוי:

המקרה של אשה פלסטינית בת 30, שנעצרה ונחקרה במשך 47 ימים ללא גישה לעורך דין, מדגים כמה משיטות העינויים הנפוצות: מניעת שינה, איומים והטרדות מיניות, שימוש בבני משפחה, איזוק מכאיב, איומים פיסיים, ותנאי כליאה משפילים. המקרה שלה הוא אחד מתוך יותר מ-1,000 תלונות על עינויים ויחס בלתי ראוי שהוגשו נגד השב"כ מאז 2001. גם בתוך ההקשר של החסינות הישראלית הכוללת, מעמדו של השב"כ ייחודי: כך למשל תלונות של הוועד נגד עינויים ליאח"ס הובילו [להרשעה אחת והגשת כתב אישום אחד](#) בשלוש השנים האחרונות, אבל לא נפתחה [ולו חקירה פלילית אחת נגד חוקר שב"כ](#). בשלוש השנים האחרונות, הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל הגיש 101 תלונות של פלסטינים בשל עינויים או יחס בלתי ראוי מצד כוחות הבטחון הישראליים. מתוך 4 המנגנונים החוקרים, 39 תלונות (39%) הוגשו למבתי"ן. 32 מתוכן נמצאות עדיין בבדיקה, ו-7 נסגרו ללא הסבר מניח את הדעת. מאז ינואר 2014, הוועד נגד עינויים הגיש 12 עררים כנגד הסגירה הקלה של תיקים. 10 עררים נדחו ושנים הינם עדיין בבדיקה.

המלחמה בעזה:

עדאלה ומרכז אלמזאן לזכויות אדם [הגישו יחד שורת תלונות](#) בנוגע ל-27 מקרים ליועץ המשפטי ולפצ"ר במהלך ואחרי המלחמה בעזה ב-2014, בתביעה שייפתחו בחקירות עצמאיות לגבי החשד להפרות חוק שבוצעו ע"י הצבא הישראלי. למרות שאותם 27 מקרים כללו הרג ופגיעה קשה באזרחים ונזק מסיבי לרכוש אזרחי, נכון לפברואר 2017 – שנתיים וחצי שנים לאחר המלחמה – לא הוגשו כתבי אישום נגד חיילים או מפקדים בצה"ל. עד כה, לא נפתחה חקירה ב-12 מתוך 27 המקרים; 6 מקרים הם עדיין בידי מערך בדיקת העובדות; 2 מקרים הם בבדיקת המשטרה הצבאית; וב-6 מקרים לא ניתנה תשובה. במקרה אחד שנודע לשמצה – תקיפה אווירית בה נהרגו ארבעה ילדים ששיחקו בכדורגל על החוף, מקרה שתועד ע"י כתבים בינלאומיים – נפתחה חקירה, [אבל התיק נסגר בהמשך](#). ערר נגד החלטת הסגירה עודנו תלוי ועומד מאז אוגוסט 2015.

ללא אחריותיות נאותה, הפרות זכויות אדם ימשיכו להתרחש. אנו קוראים לקהילה הבינלאומית לדרוש שישראל:

- תבצע חקירות עצמאיות, בלתי תלויות, מהירות, שקופות ואמינות, בהתאם לסטנדרטים בינלאומיים;
- תדאג לנהלי חקירה ברורים, יעילים, מהירים ועצמאיים, עם לוחות זמנים מדויקים, על ידי אימוץ המלצות [וועדת טירקל](#);
- תנקוט בפעולות מעשיות כדי לוודא שכוחות הבטחון מודעים ומכבדים את ההגנות על צוותים רפואיים תחת הדין הבינלאומי, בהתאם [להחלטת מועצת הבטחון של האו"ם 2286](#) ממאי 2016;
- מיישמת את המלצות והמסקנות של [ועדת האו"ם נגד עינויים](#) ממאי 2016 [וועדת האו"ם לזכויות אדם](#) מאוקטובר 2014 בנוגע לשיפור אחריותיות;
- מכבדת את חובותיה לאמנות זכויות אדם בינלאומיות ולחוק ההומניטארי הבינלאומי, ומכבדת את עבודת הגופים הבינלאומיים המנטרים את העמידה של ישראל בחובותיה אלה.